

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect perioada 2020-2023
Proiectul din cadrul Programului de Stat (2020-2023) "Reacțiile de adaptare nespecifice
generale ale organismului la bolnavii cu coinfecție TB/HIV",
cifrul proiectului: 20.80009.8007.31

În rezultatul studierii reacțiilor de adaptare nespecifice generale și nivelele de reactivitate ale organismului s-a determinat, că la bolnavii cu co-infecție TB/HV a predominat cele mai nefavorabile reacții de adaptare, reacțiile patologice "stres" și "hiperactivare". Nivele de reactivitate nefavorabile ("foarte scăzut" și "scăzut") s-au remarcat în cazurile cu tuberculoză pulmonară fără infecție HIV și co-infecție TB/HIV. Evaluarea particularităților sistemului cardiovascular a remarcat tendințe spre prelungirea intervalului QT fără manifestări clinice la bolnavii cu co-infecție TB/HIV. În cazurile de tuberculoză asociată cu infecția HIV s-a determinat predominarea semnelor de intoxicație generală cu dereglarea reacțiilor de adaptare vizibile la fundul ochiului, exprimate prin deficiențe microcirculatorii, decolorarea și edemarea papilei nervului optic și a retinei adiacente, disfuncția tonusului vascular predominant de tip hipotonic, care reflectă scăderea nivelului de adaptare. Administrarea tratamentului neinvaziv cu adaptogen la schemele chimioterapice (tratament antituberculos și antiretroviral (ARV)) bolnavilor cu coinfecție TB/HIV nu a contribuit la ameliorarea reacțiilor de adaptare nespecifice generale și a nivelelor de reactivitate. Gradul înalt de intoxicație endogenă, suprimarea imunității celulare și imunității umorale, care s-a remarcat la bolnavii cu coinfecție TB/HIV, explică rezultatul obținut. Pentru evaluarea gradului de severitate a bolii și monitorizarea dinamicii evoluției tratamentului la bolnavii cu co-infecție TB/HIV se recomandă determinarea reacțiilor de adaptare nespecifice generale, nivelele de reactivitate ale organismului și a statutului imun. Se recomandă examinare complexă a bolnavilor cu co-infecție TB/HIV în vederea evidențierii patologiilor concomitente și monitorizare pe durata tratamentului.

Reacțiile de adaptare nespecifice generale și nivelele de reactivitate ale organismului contribuie la evaluarea gradului de severitate a maladiei, la monitorizarea dinamicii evoluției tratamentului la bolnavii cu co-infecție TB/HIV și de a interveni oportun cu măsuri de corecție a tratamentului.

Summary of the activity and results obtained in the project period 2020-2023
The project within the State Program (2020-2023)
"General non-specific adaptation reactions of the body in patients with TB / HIV
coinfection" project figure:20.80009.8007.31

As a result of studying the general non-specific adaptation reactions and the body's reactivity levels, it was determined that in patients with TB/HIV co-infection, the most unfavorable adaptation reactions prevailed, the pathological "stress" and "hyperactivation" reactions. Unfavorable levels of reactivity ("very low" and "low") were noted in cases of pulmonary tuberculosis without HIV infection and TB/HIV co-infection. The evaluation of the peculiarities of the cardiovascular system noted tendencies towards prolongation of the QT interval without clinical manifestations in patients with TB/HIV co-infection. In cases of tuberculosis associated with HIV infection, the predominance of signs of general intoxication was determined with the dysregulation of visible adaptation reactions at the fundus of the eye, expressed by microcirculatory deficiencies, discoloration and edema of the papilla of the optic nerve and the adjacent retina, dysfunction of the predominant hypotonic vascular tone, which reflects the decrease in the level of adaptation. The administration of non-invasive adaptogen treatment to chemotherapy regimens (antituberculosis and antiretroviral (ARV) treatment) in patients with TB/HIV co-infection did not contribute to the improvement of general non-specific adaptation reactions and reactivity levels. The high degree of endogenous intoxication, the suppression of cellular immunity and humoral immunity, which was noted in patients with TB/HIV co-infection, explains the obtained result. To assess the degree of severity of the disease and monitor the dynamics of the evolution of treatment in patients with TB/HIV co-infection, it is recommended to determine the general non-specific adaptation reactions, the reactivity levels of the body and the immune status. Complex examination of patients with TB/HIV co-infection is recommended in order to highlight concomitant pathologies and monitoring during treatment.

The general non-specific adaptation reactions and the reactivity levels of the body contribute to the assessment of the degree of severity of the disease, to monitoring the dynamics of the evolution of the treatment in patients with TB/HIV co-infection and to timely intervene with treatment correction measures.